

עת"א 28494/09/15 - י.ח. נגד ועדת השחרורים, היועץ המשפטי לממשלה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 28494-09-15 ח' נ' ועדת השחרורים

לפני כבוד הנשיא אברהם טל

העותר י.ח.

נגד

המשיבים

1. ועדת השחרורים

2. היועץ המשפטי לממשלה

פסק דין

1. בפנינו עתירה כנגד החלטת ועדת השחרורים (להלן: "**הועדה**"), מיום 10.08.15, אשר דחתה את בקשת העותר לשחרור מוקדם בתנאי תוכנית שיקומית של רש"א, לרבות שהייה במרכז יום שיקומי "דיאלוג מחודש" שהיא מסגרת פתוחה.

2. העותר מרצה מאסר ראשון בפועל למשך 13 שנים, בגין עבירות של אלימות כלפי גרושתו נושא תפ"ח 1022/06 (בימ"ש מחוזי ת"א) לפיו העותר והמתלוננת התגרשו בשנת 2005 וכנגד העותר הוצא צו הרחקה. למרות הצו, ביום 13.02.06, הגיע העותר לבית המתלוננת וניסה לשכנע אותה לחזור אליו. כשסירבה, נטל העותר סכין יפנית וחתך את פניה וגופה של המתלוננת והחדיר את אצבעותיו לעיניה ואיים עליה, בנוכחות ביתם. ניסיונותיה של הבת לעצור את מעשי העותר לא צלחו והוא חתך את ידה של בתו.

בעקבות מעשיו נגרמו למתלוננת חתכים פנים ובידיים, היא נפגעה בעיניה, נזקקה לניתוח ואשפוז ונאלצה להפסיק את עבודתה. בנוסף, גם לבתם המשותפת נגרמו חבלות (ראה נספח ב' לעתירה).

החלטת הועדה:

1. ביום 29.06.15 בקשה הוועדה הקודמת, לנוכח ההמלצה הקטגורית שוועדת אלמ"ב תבחן את תכנית השיקום של רש"א, תביע את דעתה עליה ותביע את עמדתה ביחס לסיכון הנשקף משחרורו המוקדם של העותר, אם בכלל, כדי הוועדה תוכל לשוות לנגד עיניה גם את עמדת ועדת אלמ"ב בטרם תתן החלטה בעניינו.

2. מעדכון שהוצג בפני הוועדה עולה שגורמי הטיפול אכן מתרשמים מהתכנית המוגשת על ידי בא כוח העותר לפיה העותר יהיה בטיפול אינטנסיבי במרכז "דיאלוג מחודש" - מרכז יום שיקומי לגברים אלימים, אך על אף שמדובר בתכנית אינטנסיבית ומקיפה, ועל אף שהעותר סיים בהצלחה טיפול במחלקת

"קשת", הוא טרם מיצה את אפשרויות הטיפול בשב"ס והרושם הוא כי קודם עליו להשתלב באגף השיקום ולמצות את ההליך הטיפולי בשב"ס.

יצוין כי יתרת המאסר המינימאלית לשהות בשיקום היא בת חצי שנה בטרם דיון חוזר בוועדה.

עוד צוין בעדכון כי גם ועדת אלמ"ב בדיון האחרון בעניינו של העותר סברה שעליו להשתלב באגף השיקום ולצורך כך גם המליצה על הגדלת שעות חופשותיו ל- 48 שעות, על מנת שיהיה ניתן לדון בו בוועדת השיקום בו לאחר ארבע חופשות.

לאור כל זאת, ועדת אלמ"ב לא המליצה על שחרורו המוקדם של העותר.

עמדה זו של גורמי הטיפול מקרינה בצורה משמעותית על שיקול דעתה של הוועדה והיא לא יכולה להתעלם ממנה בבואה לקבל החלטה בעניינו של העותר.

4. הוועדה, כמו הוועדה הקודמת שדנה בעניינו של העותר, סבורה שהתכנית המוצעת בעניינו של העותר נותנת לכאורה מענה לצרכי הטיפול והשיקום שלו, אלא שעמדת גורמי הטיפול שוללת שחרור על תנאי של העותר בתכנית זו, בטרם ימצה את אפשרויות הטיפול בשב"ס.

5. הוועדה הפנתה את העותר להמשך טיפול בשב"ס במסגרת אגף השיקום והוסיפה שאם תיכשל השתלבותו של העותר באגף השיקום מטעם שאיננו תלוי בעותר ולא תוכשל בכוונה על ידו, הוא יוכל לחזור לוועדה.

נימוקי העתירה:

1. הוועדה נתנה משקל מוטעה לעמדת ועדת אלמ"ב, שלא נפגשה עם העותר, והסתמכה רק על הדו"חות שהונחו בפניה.

2. הוועדה שגתה בהעדיפה את עמדת וועדת אלמ"ב על פני עמדת רש"א ומרכז "דיאלוג מחודש" שמצאו את העותר מתאים לתכנית שיקום בפיקוחם.

3. הוועדה שגתה בהערכת המסוכנות של העותר הנשענת על הערכת וועדת אלמ"ב, שאינה מנומקת, סותרת את דו"חות אלמ"ב הקודמים בעניינו ומתחשבת בעיקר ביתרת מאסרו של העותר, ללא שקילת הגורמים מפחיתי המסוכנות (גילו של העותר, הצלחתו בהליך הטיפולי, משך המאסר שכבר ריצה כ- 10 שנים ותוכנית השיקום בפיקוח רש"א).

4. התנהגות העותר במהלך מאסרו הייתה ללא דופי והשיגה את מטרותיה.
5. העותר שולב במחלקת קשת בכלא רימונים במשך כשלוש וחצי שנים ומיצה לחלוטין את הטיפול הייעודי לעברייני אלימות במשפחה, אותו סיים בהצלחה.
6. גורמי הטיפול התרשמו שהעותר מודה בעבירות, לוקח אחריות, מביע חרטה כנה ובושה על מעשיו ומבין את חומרתם.
7. לפי הדו"ח סוציאלי כיום, למרות הכאב הגדול אותו חש העותר, הוא מצליח להתעמת עם חלקיו התוקפניים והאלימים ולקחת אחריות עליהם. הוא משקיע מאמצים לתפקד כאב לילדי, בעיקר עם בתו, ולהיות עבורם אבן קשת וגורם תמיכה משמעותי. הוא יודע להתמודד עם מצבים חריגים בעזרת כלים שרכש, מביע עצמו בצורה כנה בקבוצות, תוך התמודדות עם פידבקים משמעותיים, פיתח יכולת התבוננות עמוקה ומעביר חוויה של בוגר מחלקה כלפי מטופלים אחרים.
8. העותר יוצא לחופשות סדירות מזה כשנה (9 חופשות של 24 שעות, 16 חופשות רגילות וחופשה בת שבוע בעקבות פטירת אביו).
9. נבנתה עבור העותר תכנית טיפול ושיקום אינטנסיבית בפיקוח רש"א, לפיה הוא ישולב במרכז "דיאלוג מחודש", שכוללת טיפולים פרטניים וקבוצתיים. הוא ישהה בתנאים סגורים כ- 4 חודשים, בשלבים מתקדמים יותר יתגורר במעונות המרכז ויעבוד מחוץ למרכז כ- 4 חודשים ועם סיום תקופת השליש יגיע להמשך טיפול קבוצתי.
10. לפי עמדת ועדת אלמ"ב העותר צריך להגיע לאגף השיקום באופן הדרגתי ולמצות את הסל השיקומי בשב"ס אולם שב"ס אינו מציע לעותר כל טיפול נוסף ושילובו באגף השיקום בכלא משמעו רק שילובו במסגרת תעסוקה מחוץ לכלא.
11. בעדכון שהגיע לוועדה ביום הדיון, לא נתנו גורמי הטיפול ואלמ"ב מענה לשאלה מדוע העותר מוגדר על ידם כמסוכן ומדוע אין בתכנית המוצעת כדי לאיין את מסוכנותו.
12. לא ברור מדוע נדרש העותר להשתלב באגף השיקום, לאחר שמיצה את הטיפול וכשאין כל דרישה להמשך טיפול. העברת העותר לאגף השיקום תפגום ברצף הטיפול בו החל, ותכנית רש"א עדיפה על פני שילובו באגף השיקום.
13. אף אם נשקפת מסוכנות מהעותר עדיין היה על ועדת השחרורים לבחון אם ניתן לאיין מסוכנות זו באמצעות תנאי השחרור ותוכנית טיפולית מחוץ לכלא.

14. יש להעדיף את האפיק השיקומי והרצף הטיפולי. האינטרס הציבורי מחייב דווקא להעדיף במקרה זה את שחרורו המוקדם של העותר לתכנית שיקום ופיקוח על פני השארתו במאסר.
15. מדובר במאסרו הראשון של העותר, אין לו עבר פלילי, העבירות בהן הורשע היו מעידה חד פעמית, והוא שילם פיצוי בסך 150,000 ₪ למתלוננת.
16. במהלך הדיון בפנינו טען ב"כ העותר שוועדת אלמ"ב כתבה על העותר דברים חיוביים ולא הסבירה מדוע הוא מסוכן. לטענתו, שהיית העותר באגף השיקום לא תפחית את מסוכנותו שכן מדובר באגף תעסוקתי ולא טיפולי.
- ב"כ העותר טוען שתוכנית רש"א שהוכנה לעותר היא מצוינת שכן בשלב ראשון הוא נמצא בהוסטל סגור, שם יעבור תהליכים טיפוליים במניעת אלימות במשפחה בפיקוח רש"א, ואחר כך יגור שם, יצא לעבוד במקום עבודה מסודר ויחזור לטיפול בקבוצות ובשלב שלישי יעבוד מחוץ למרכז ויחזור לטיפול במרכז.

תגובת היועמ"ש

1. החלטת הוועדה סבירה וראויה, מושתתת על שיקולים ראויים ואין בה פגם היורד לשורשו של עניין המצדיק התערבות.
2. העותר לא עמד בנטל השכנוע המוטל עליו לשכנע כי שחרורו לא יסכן את שלום הציבור.
3. בפני הוועדה היו מספר חוות דעת של ועדת אלמ"ב בהן נקבע שהמסוכנות הנשקפת מהעותר בטווח הארוך היא גבוהה.
4. העותר ביצע עבירה חמורה ביותר, בעלת תוצאות קשות, כשהגוף המקצועי האמון על הערכת המסוכנות הנשקפת ממנו קבע כי מסוכנותו גבוהה לטווח הארוך, ובמצב זה החלטת הוועדה סבירה.
5. למרות שהעותר עבר טיפול הוא עדיין נותר מסוכן. הוא לא מיצה את הליכי הטיפול להם הוא זקוק והגורם המקצועי קבע שעליו להשלים את הליך השיקום בשב"ס טרם שחרורו המוקדם.
6. התכנית המוצעת אינה מאיינת את מסוכנותו של העותר שכן היא במרכז יום שמשמש כמסגרת פתוחה. שחרורו למסגרת פתוחה אינה מתיישבת עם איזון ראוי בין השמירה על שלום הציבור והמתלוננת לבין שיקומו.

7. לכאורה, קיים מתח בין המלצת ועדת אלמ"ב לבין המלצת רש"א אך ועדת אלמ"ב שוקלת בצד שיקולי מסוכנות גם שיקולי שיקום, בעוד רש"א שוקלת בעיקר פוטנציאל שיקום. המלצתה של ועדת אלמ"ב משקפת מנעד רחב יותר של האינטרס הציבורי.
8. מלכתחילה גם רש"א המליצה על מיצוי הליכי השיקום בכלא, אך שינתה דעתה באופן לא מנומק. בניגוד לוועדת אלמ"ב, בפני רש"א לא עמדו הדו"חות החסיים וגם כאשר ישנן עמדות שונות של הגורמים המקצועיים, רשאית הוועדה להעדיף חוות דעת אחת על פני אחרת.
9. הוועדה קבעה שעל העותר למצות את הליכי השיקום בשב"ס והפנתה אותו להמשך טיפול. קביעה זו התבססה על מספר חוות דעת אלמ"ב, על חוות דעת סוציאלית קודמת וחוות דעת קודמת של רש"א. ככל שהעותר ישלים את הטיפול כמבוקש תסכים הוועדה לשמוע את עניינו ולדון בו שוב בנפש חפצה.
10. במהלך הדיון בפנינו טענה ב"כ המשיב שעבירת האלמ"ב שביצע העותר כלפי גרושתו היא מזעזעת והוא קיבל עונש לא שגרתי בגינה.
- לטענתה, ועדת אלמ"ב היא הגוף המקצועי שחוות דעתה נחוצה לשחרורו של העותר על תנאי והיא קבעה שעל העותר לעבור לאגף השיקום כחלק מהליך טיפולי הדרגתי.
- ב"כ המשיב הגישה את החלק החסוי של חוו"ד ועדת אלמ"ב וגם הכתוב בו מצדיק את החלטת הוועדה.

דין והכרעה

1. סעיף 11(א) לחוק שחרור על תנאי ממאסר, תשס"א-2001 קובע שהוועדה לא תשחרר על תנאי אסיר שהורשע בעבירת אלמ"ב אלא לאחר שתקבל חוו"ד של ועדת אלמ"ב באשר למסוכנותו, לרבות כלפי נפגע העבירה.
2. עיון בהחלטת הוועדה נושא העתירה, כמו גם בהחלטת הוועדה מיום 29/6/15 מעלה שהוועדות לא התעלמו מהתנהגותו החיובית של העותר במהלך מאסרו, מעברו הנקי ומהמסלול הטיפולי המרשים שעבר במהלך מאסרו. כך גם קבעו שתוכנית רש"א נותנת מענה לצורך השיקומי והטיפולי של העותר אך העדיפו, ובצדק, את חוות הדעת של ועדת אלמ"ב שהונחו בפניהן ובפנינו.
3. עיון בחוו"ד ועדת אלמ"ב מיום 23/10/15, שצורפה כנספח ד' לתגובת המשיב, מעלה שהיא לא התעלמה מכך שהעותר החל לשנות את דפוסי חשיבתו והתנהגותו אך קבעה שעליו למצות את הסל השיקומי בשב"ס ולהשתלב באגף השיקום ולצורך כך המליצה להגדיל את משך חופשותיו ל-24 שעות.

גם ועדת אלמ"ב מיום 5/8/15, שהדו"ח שלה צורף כנספח ו' לתגובת המשיב, לא התעלמה מההליך הטיפולי שעבר העותר, מכך שיצא ל-9 חופשות בנות 24 שעות אך בהסתמך על גורמי הטיפול בכלא קבעה כי לאור תאריך שחרורו המלא של העותר ממאסרו ביום 12/2/19, דהיינו, בעוד 3 שנים, ומאחר ולא מיצה את כל אפשרויות הטיפול בשב"ס, נכון יהיה שישולב באגף השיקום בטרם תידון בקשתו לשחרור מוקדם.

4. אף אנו, כמו הוועדה, איננו מתעלמים מהתוכנית הטיפולית של רש"א שבמרכזה עומד שילובו של העותר במרכז "דיאלוג מחודש", כפי שעולה מהתוכנית הטיפולית של המרכז מיום 11/3/15, שצורפה כנספח ט' לתגובת המשיב, אך לפי הכתוב בנייר העמדה של המרכז, שצורף כנספח י' לתגובה, ובניגוד לטענת ב"כ העותר, מדובר במסגרת פתוחה ולא סגורה.

5. איננו מקבלים את טענת ב"כ העותר לפיה אגף השיקום הוא מסגרת תעסוקתית שמיועדת לאסירים מחוץ לבית הסוהר בלבד, שכן ועדת אלמ"ב שהמליצה בחוות דעתה על שילובו של העותר באגף השיקום הסתמכה על עמדת גורמי הטיפול לפיה העותר טרם מיצה את הליכי הטיפול במסגרת שב"ס ונכון שישולב באגף השיקום.

6. לאור האמור בחו"ד ועדת אלמ"ב, התקופה הארוכה שנותרה לעותר עד שחרורו המלא, האמור בחלק החסוי של ועדת אלמ"ב והמסוכנות, שבאה לביטוי במעשיו כלפי גרושתו נושא מאסרו, גם אם עבר הליך טפולי במהלך מאסרו, הרי החלטת הוועדה, שאימצה את החלטת ועדת אלמ"ב, שלא התעלמה מנתוני החיוביים של העותר ולא סתמה את הגולל על סיכויי שחרורו המוקדם לאחר שישתלב באגף השיקום, היא החלטה סבירה שלא מצדיקה התערבות ערכאה שיפוטית.

7. אנו דוחים את העתירה.

ניתן היום, ה' אדר א' תשע"ו, 14 פברואר 2016, במעמד ב"כ הצדדים.

שמואל בורנשטיין, שופט

זהבה בוסתן, שופטת

אברהם טל, נשיא